

POSTANOWIENIE

Dnia 29 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Łochowski

w sprawie z wniosku E. Z.
z udziałem Z. C., J. C., K. Z. i L. Z.
o dział spadku i zniesienie współwłasności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 listopada 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni
od postanowienia Sądu Okręgowego w Kielcach
z dnia 29 grudnia 2021 r., sygn. akt II Ca 960/21,

- 1. odrzuca skargę kasacyjną w części dotyczącej oddalenia apelacji uczestnika Z. C.;**
- 2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w pozostałej części;**
- 3. zasądza tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego od E. Z. na rzecz: a) Z. C. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, b) J. C. kwotę 4050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) zł.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni wniosła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Kielcach z 29 grudnia 2021 r., zaskarżając to postanowienie w całości, wnosząc o jego uchylenie w zakresie oddalającym apelację wnioskodawczyni oraz zmianę postanowienia wstępnego Sądu Rejonowego w Kielcach z 12 marca 2021 r. przez uzgodnienie treści ksiąg wieczystych nr [...] i [...]1 z rzeczywistym stanem prawnym w sposób bliżej opisany w skardze, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie

sprawy do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W odpowiedziach na skargę uczestnicy postępowania Z. C. i J. C. wnosili o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, względnie o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna w części, w jakiej dotyczy oddalenia apelacji uczestnika postępowania Z. C. podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna. Jedną z przesłanek dopuszczalności środka zaskarżenia jest interes prawny w zaskarżeniu. Dla jego powstania konieczne jest istnienie stanu pokrzywdzenia orzeczeniem (*gravamen*), który występuje, gdy zaskarżone orzeczenie narusza interesy skarżącego (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 15 maja 2014 r., III CZP 88/13). Wnioskodawczyni nie ma interesu prawnego w zaskarżeniu postanowienia Sądu Okręgowego w części, w jakiej Sąd ten oddalił apelację uczestnika. Brak interesu prawnego w zaskarżeniu powoduje odrzucenie skargi kasacyjnej jako niedopuszczalnej na podstawie art. 398⁶ § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Skarżąca nie wykazała, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jure, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01; z 17 października 2001 r., I PKN 157/01). Skarżący powinien wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, widoczną *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (postanowienie Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09). Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 maja 2010 r., V CSK 459/09).

Z treści uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wynika, które przepisy prawa miałyby zostać naruszone w sposób kwalifikowany przez Sąd Okręgowy (k. 16-19 skargi kasacyjnej). Nie jest natomiast rolą Sądu Najwyższego poszukiwanie argumentów uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w treści uzasadnienia skargi, a zwłaszcza podstaw kasacyjnych, jeżeli strona nie powołała ich we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego: z 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16; z 4 lipca 2017 r., III CSK 64/17, i z 10 maja 2018 r., I CSK 800/17). Sąd Najwyższy przypomina, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania powinien zostać w treści skargi wyodrębniony i osobno uzasadniony, aby na etapie przedsądu możliwa była jego miarodajna ocena.

Co więcej, stanowisko skarżącej opiera się na założeniu, że wydanie aktu własności ziemi na podstawie ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz.U. z 1971 r. Nr 27, poz. 250 ze zm.) na rzecz małżonka pozostającego w ustroju wspólności ustawowej (art. 31 k.r.o.) zawsze przesądza o wejściu nieruchomości objętej tym aktem w skład majątku wspólnego. Uszło uwadze skarżącej, że stanowisko Sądu Najwyższego jest w tej kwestii odmienne. W uchwale z 16 marca 1972 r., III CZP 8/72 (OSNCP 1972, nr 11, poz. 192), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że mimo iż nabycie nieruchomości następuje z dniem 4 listopada 1971 r. „z mocy samego prawa”, ustawa z 26 października 1971 r. nie odrywa się całkowicie od przesłanki przedmiotowej, jaką jest objęcie w posiadanie nieruchomości w następstwie wymienionych w art. 1 ust. 1 ustawy umów. Nawiązanie do zawartych uprzednio nieformalnie umów wskazuje na zamiar ustawodawcy honorowania tych wszystkich nieformalnych czynności, które przed wejściem w życie ustawy zmierzały do przeniesienia własności nieruchomości albo do zniesienia współwłasności lub działu spadku. Przemawia to za koniecznością oceny skutków z art. 1 ust. 1 ustawy w powiązaniu z uprzednio zawartymi umowami, które określały przedmiot czynności oraz strony. Należy zatem dojść do wniosku, że jeżeli nieruchomość rolna została nabyta przez jednego z małżonków jeszcze przed zawarciem związku małżeńskiego, nie wchodzi ona w skład majątku wspólnego, mimo że następnie z mocy ustawy z 26 października 1971 r. doszło dopiero do prawnie skutecznego jej nabycia (zob. podobnie uchwała

Sądu Najwyższego z 19 marca 1976 r., III CZP 15/76, OSPiKA 1977, nr 3, poz. 49). Innymi słowy, wydanie aktu własności ziemi na rzecz jednego z małżonków pozostającego w ustroju wspólności ustawowej nie musi przesądzać o przynależności nieruchomości rolnej do majątku wspólnego, jeżeli przeciwko takiej kwalifikacji przemawiają okoliczności poprzedzające nabycie nieruchomości z mocy ustawy. Z tej przyczyny nie sposób przyjąć, że skarga jest oczywiście uzasadniona, skoro rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego opiera się na stanowisku Sądu Najwyższego wyrażonym w powołanych uchwałach.

Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w części, w jakiej nie podlegała ona odrzuceniu oraz stosownie do art. 520 § 2 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 5 pkt 8 i § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 265) obciążył skarżącą kosztami postępowania kasacyjnego.